

Α. Π.: ΥΠΕΝ/ΔΠΔ/105293/6510

Ημ/νία: 13/10/2023

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΩΝ & ΔΑΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΑΣΩΝ
- ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ & ΥΠΟΔΟΜΩΝ

Ταχ. Δ/νση : Τέρμα Αλκμάνος, 11528 Αθήνα

Πληροφορίες : Χατζοπούλου Ιωάννα

Τηλέφωνο : 213 1512101

ΠΡΟΣ :

- Επιθεωρήσεις Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής
- Διευθύνσεις Συντονισμού & Επιθεώρησης Δασών

(για την άμεση ενημέρωση των Δασικών Υπηρεσιών αρμοδιότητάς τους)

Έδρες τους

ΚΟΙΝ: ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗΣ

ΘΕΜΑ: Οδηγίες εφαρμογής των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 3889/2010 σε συνδυασμό με την παρ. 4 του άρθρου 44 του ν. 998/1979.

Με αφορμή ερωτήματα που υπεβλήθησαν στην Υπηρεσία μας, σχετικά με τον τρόπο χειρισμού αιτημάτων ανάκλησης αποφάσεων κήρυξης εκτάσεων ως αναδασωτέων, οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί ως ΑΑ από τις οικείες ΕΠ.Ε.Α., κατ' αποδοχή σχετικών αντιρρήσεων των ενδιαφερομένων, παρέχουμε τις κάτωθι οδηγίες:

1. Νομοθετικό πλαίσιο

Άρθρο 18 παρ. 2 ν. 3889/2010

Στη διάταξη της παρ. 2, όπως ισχύει, του άρθρου 18 του ν. 3889/2010 προβλέπονται τα εξής: «2. Οι αντιρρήσεις εισάγονται στην ΕΠ.Ε.Α. προς εξέταση μαζί με όλα τα αποδεικτικά στοιχεία του ενδιαφερόμενου και σχετικό υπόμνημα που συντάσσεται με ευθύνη του φορέα που διενεργεί την ανάρτηση και συνοδεύει τον φάκελο που υποβάλλεται σε αυτή. Η ΕΠ.Ε.Α. αποφαινεται αιτιολογημένα για τις αντιρρήσεις εφαρμόζοντας τις εκάστοτε κείμενες διατάξεις λαμβάνοντας υπόψη κατ' ελάχιστον: α) τον αναρτηθέντα δασικό χάρτη, β) τα στοιχεία που προσκομίζονται από τον ενδιαφερόμενο που υπέβαλε τις αντιρρήσεις, γ) τα υπομνήματα που περιέχονται στους φακέλους των αντιρρήσεων, δ) τις πληροφορίες με την μορφή υπομνήματος που έχει υποχρέωση να παρέχει σε αυτήν η Διεύθυνση Δασών, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις της δασικής νομοθεσίας, τις σχετικές αποφάσεις και οδηγίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, καθώς και τις Τεχνικές Προδιαγραφές κατάρτισης των δασικών χαρτών ε) τα στοιχεία του Εθνικού Κτηματολογίου ή εφόσον δεν έχει ολοκληρωθεί, της κτηματογράφησης.

Επιπρόσθετα οι ΕΠ.Ε.Α. αποφαινονται επί αντιρρήσεων για το δασικό εν γένει ή μη χαρακτήρα και μορφή εκτάσεων που περιλαμβάνονται σε περιοχές που είναι κηρυγμένες ως αναδασωτέες, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του θεωρημένου και αναρτημένου δασικού χάρτη που προκύπτουν σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 13 του παρόντος. Στις περιπτώσεις που αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α. εξαιρούν εκτάσεις της υπαγωγής τους στο δασικό χάρτη ως δάση ή δασικές, αυτές γνωστοποιούνται και στον Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και έως ότου διορισθεί, στον ασκούντα καθήκοντα Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για την αμελλητί συμπερίληψή τους στην εφαρμογή του [άρθρου 44](#) παρ. 4 του ν. [998/1979](#)», στην οποία καθορίζεται η

διαδικασία άρσης ή ανάκλησης αποφάσεων κήρυξης εκτάσεων ως αναδασωτέων για οποιαδήποτε πραγματική ή νομική αιτία.

2. Ερμηνεία και εφαρμογή διατάξεων

Από τις προεκτεθείσες διατάξεις, ερμηνευόμενες αυτοτελώς, αλλά και σε συνδυασμό μεταξύ τους, συνάγονται τα ακόλουθα:

Όπως έχει κριθεί (βλ. ΣτΕ 1810-1812/2018 7μ., σκ. 10, 1411/2019, 1457/2019, 1604/2019, 557/2020), η νομοθετική πρόβλεψη σταδίου αντιρρήσεων κατά του αναρτηθέντος δασικού χάρτη, ο οποίος δύναται να καλύπτει ευρεία περιοχή, αποσκοπεί στην παροχή προς κάθε ενδιαφερόμενο της ευχέρειας να προβάλει ενώπιον ειδικώς κατεστημένου οργάνου, ειδικούς ισχυρισμούς για την αμφισβήτηση του δασικού χαρακτήρα συγκεκριμένου τμήματος της χαρτογραφηθείσης περιοχής, συνοδευόμενος από τα αναγκαία για την υποστήριξή τους στοιχεία, προκειμένου οι ισχυρισμοί αυτοί να αξιολογηθούν από το εν λόγω όργανο, που διαθέτει τις αναγκαίες για το σκοπό αυτό τεχνικές γνώσεις και δεξιότητες, αλλά και μέσα (αναλογικά και ψηφιακά αντίγραφα δασικών χαρτών, ορθοφωτοχάρτες, αεροφωτογραφίες και αεροφωτογραφικές αναφορές κλπ., βλ. ενότητα γ' στ. 12 ΥΑ 199284/707/14.12.2010) (ΣτΕ 889/2021).

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης των αντιρρήσεων ο κυρωμένος, κατ' άρθρο 17 ν. 3889/2010, δασικός χάρτης συμπληρώνεται και περιλαμβάνει πλέον τόσο τις εκτάσεις που είχαν αρχικά κυρωθεί, όσο και εκείνες για τις οποίες οι αντιρρήσεις, που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της ενδικοφανούς διαδικασίας είτε δεν έγιναν δεκτές, διότι η Επιτροπή έκρινε υπέρ της νομιμότητας υπαγωγής στη δασική νομοθεσία των εμφανιζόμενων ως δασικών στον οικείο χάρτη εκτάσεων, είτε έγιναν δεκτές αλλά αφορούσαν σε παράλειψη αναγραφής εκτάσεων με δασικό χαρακτήρα στον αναρτηθέντα χάρτη (πρβλ. άρθρο 19 ν. 3889/2010 και τα αναφερόμενα στην Αιτιολογική Έκθεση του ανωτέρω νόμου).

Στην παραπάνω διαδικασία (μεταξύ απόφασης ΕΠ.Ε.Α. και ενσωμάτωσης στον κυρωμένο δασικό χάρτη) δεν προβλέπεται και δεν παρεμβάλλεται κανένα άλλο στάδιο κρίσης περί του χαρακτήρα των εκτάσεων που αφορούν οι αντιρρήσεις, συνεπώς θεωρείται περαιωμένη και ολοκληρωμένη η έρευνα του δασικού χαρακτήρα των εκτάσεων που επελήφθησαν οι ΕΠ.Ε.Α.

Επισημαίνεται ότι αρχικώς το άρθρο 18 του ν. 3889/2010 δεν παρείχε ρητά τη δυνατότητα υποβολής αντιρρήσεων ενώπιον της οικείας ΕΠ.Ε.Α. με αντικείμενο την αμφισβήτηση του δασικού χαρακτήρα εκτάσεων κηρυγμένων ως αναδασωτέων, εξεταζομένης της τυχόν κήρυξης συγκεκριμένης έκτασης ως αναδασωτέας κατά πλάνη περί τα πράγματα ως προς το δασικό χαρακτήρα αυτής, κατά τη διαδικασία του άρθρου 44 παρ. 4 του ν. 998/1979, μετά από εισήγηση θετική ή αρνητική της οικείας δασικής υπηρεσίας και απόφαση του Συντονιστή Αποκεντρωμένης Διοίκησης.

Το 2017 με την παρ. 4 άρθρου δεύτερου του ν. 4462/2017 (ΦΕΚ Α' 39) προστέθηκαν στην προρρηθείσα διάταξη της παρ. 2 του άρθρου 18 δύο νέα εδάφια με τα οποία προβλέφθηκε η αμφισβήτηση ενώπιον των ΕΠ.Ε.Α. του δασικού εν γένει ή μη χαρακτήρα και της μορφής εκτάσεων που περιλαμβάνονται σε περιοχές που είναι κηρυγμένες ως αναδασωτέες. Συνδυαστικά δε με την παρ. 4 του άρθρου 15 του ν. 3889/2010, σύμφωνα με την οποία με τις αντιρρήσεις προβάλλονται λόγοι που αφορούν αποκλειστικά και μόνο στην αμφισβήτηση του χαρακτήρα ή της μορφής των εμφανιζόμενων στο δασικό χάρτη εκτάσεων, **στις περιπτώσεις που οι αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α. εξαιρούν εκτάσεις της υπαγωγής τους στο δασικό χάρτη ως δάση ή δασικές, αυτές γνωστοποιούνται (ενόψει της μη αρμοδιότητας της ΕΠ.Ε.Α. για την ανάκληση της οικείας αναδασωτικής απόφασης) στον αρμόδιο προς τούτο Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης (και πλέον Γενικό Γραμματέα Δασών ή όργανο στο οποίο είναι εκχωρημένη η αρμοδιότητα) για την ανάκληση της οικείας απόφασης αναδάσωσης, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 44 του ν. 998/1979 για πραγματική αιτία, ήτοι λόγω έκδοσης αυτής κατά πλάνη περί τα πράγματα ως προς το δασικό χαρακτήρα της υπόψη έκτασης.**

Σημειώνεται δε ότι η ως άνω διάταξη προβλέπει την «αμελλητί συμπερίληψη» των παραπάνω περιπτώσεων στην εφαρμογή του άρθρου 44 παρ. 4 του ν. 998/1979, ώστε να αποφεύγεται η αντίφαση της διατήρησης της αναδασωτέας ιδιότητας εκτάσεων, των οποίων ο μη δασικός χαρακτήρας έχει οριστικοποιείται στο διορθωμένο με βάση τις αποφάσεις των ΕΠ.Ε.Α. και κυρωμένο δασικό χάρτη [πρβλ. σχετικά και τις πρόσφατες διατάξεις των παρ. 5 και 6 του άρθρου 44 του ν. 998/1979, όπως προστέθηκαν με το άρθρο 74 του ν. 4986/2022 (ΦΕΚ Α' 204)] και οι οποίες προβλέπουν την υποχρεωτική ανάκληση ως εκδοθεισών κατά πλάνη περί τα πράγματα των αποφάσεων αναδάσωσης εκτάσεων, που στον κυρωμένο δασικό χάρτη εμφανίζονται ως ΑΑ και δεν έχουν εισέτι ανακληθεί κατ' εφαρμογή των προρρηθεισών διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 18 του ν. 3889/2010 σε συνδυασμό με την παρ. 4 του άρθρου 44 του ν. 998/1979).

Τέλος, σε κάθε περίπτωση η τυχόν μη περιέλευση δασικής έκτασης στον κυρωμένο δασικό χάρτη υπόκειται σε ακυρωτική προσβολή ενώπιον του ΣτΕ (παρ. 5 άρθρο 19 ν. 3889/2010). Σε περίπτωση δε αποδοχής αιτήσεως ακυρώσεως για λόγους αναγόμενους στη διαδικασία εξέτασης των αντιρρήσεων, η υπόθεση παραπέμπεται, ως προς το ακυρωθέν τμήμα της στην ΕΠ.Ε.Α., η οποία επιλαμβάνεται κατά τα οριζόμενα στο διατακτικό της ακυρωτικής απόφασης. Εφόσον η διαπιστωθείσα πλημμέλεια δεν μπορεί να θεραπευθεί (όπως αντίθετα μπορεί να συμβεί π.χ. με την αιτιολογία), συντρέχει περίπτωση περαιτέρω διόρθωσης του δασικού χάρτη, για την οποία εκδίδεται σχετική διαπιστωτική πράξη, που δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, επανακυρρησόμενης στην περίπτωση αυτή, εφόσον απαιτείται, της έκτασης ως αναδασωτέας.

Παρακαλούμε για την πιστή τήρηση των ανωτέρω οδηγιών.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΑΣΩΝ

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΣ ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

Γραφείο Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, *κου Θ. Σκυλακάκη*